گزارش

علیرضا سزاوار

افزایش ۶ برابری عفو محکومان

عفو و بخشش زندانیان در سال گذشته نسبت به سال‌های قبل حدود ۵۰۰ درصد رشد داشته است

عفو مصداقی زندانیان از سوی قوه قضائیه در سال‌های گذشته و قبل از دوران تحول در مجموع به ۴هزار مورد هم نمی‌رسید. یعنی در طول یک‌سال تعداد محکومانی که پرونده آنها با معیارهای خاص و دقیقی بررسی می‌شد و عفو می‌گرفتند کمتر از ۴ هزار نفر بود. در سال ۹۹ حداقل ۱۹هزار فقره فقط عفو مصداقی در کمیسیون مرکزی عفو و بخشش به محکومان اعطا شد و این جدای از عفوهای مربوط به مناسبت‌های خاص و اعیاد است.

اداره کل عفو و بخشودگی، یکی از بخش‌های مهم قوه قضائیه است که در کمیسیون‌های استانی متعددی در مجموعه دادگستری‌های کل کشور، سازمان قضایی نیروهای مسلح و سازمان تعزیرات حکومتی دارای کمیسیون‌های فرعی است.

این اداره کل وظیفه‌ای بسیار تأثیرگذار دارد. فعالیت تحقیقی و کارشناسی که در این مجموعه صورت می‌گیرد نیازمند دقت بسیار بالایی است. بر اساس سیاست‌های ابلاغی رهبر معظم انقلاب و همچنین سیاست‌های کلی نظام و قوه قضائیه پرونده‌های مربوط به محکومان در ابعاد مختلف، به کمیسیون‌های این اداره کل در سراسر کشور ارجاع می‌شود.

■ تبیین اصل ۱۵۶ قانون اساسی

در مورد انواع مختلف محکومیت یعنی محکومیت‌های حبس، جزای نقدی، شلاق و نظایر آنها با شکایت شاکی و در جرائم عمومی و نیز جرائم عادی، جرائم مربوط به اشخاص و اموال و حتی جرائم امنیتی در کمیسیون‌های عفو تصمیم‌گیری می‌شود.

کمیسیون‌های عفو و بخشودگی استانی مستقر در دادگستری‌ها، سازمان قضایی نیروهای مسلح، وزارت دادگستری یا سازمان تعزیرات، بررسی‌های اولیه کارشناسی را در خصوص پرونده محکومان انجام می‌دهند و نهایتاً پرونده‌ها به اداره کل عفو و بخشودگی ارسال می‌شود.

اصل ۱۵۶ قانون اساسی دارای پنج بند بسیار مهم در زمینه وظایف اصلی قوه قضائیه است. سند امنیت قضایی هم که سال گذشته توسط رئیس قوه قضائیه ابلاغ شد، تأکید و تبیین همین اصل ۱۵۶ قانون اساسی کشور است.

رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع، نظارت بر حسن اجرای قوانین، کشف جرم و تعقیب مجازات و تعزیر مجرمین و اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین پنج بند مهم اصل ۱۵۶ قانون اساسی است. علاوه بر این اصل قانون اساسی، معاونت قضایی یکی از معاونت‌هایی است که به صورت کاملاً مستقیم در جهت اجرای منویات ریاست قوه قضائیه در خصوص فعالیت‌های قضایی، شرح وظایف مهمی دارد. یکی از وظایف مهم این معاونت، بررسی عفو و بخشش محکومان است.

■ ۱۹ هزار فقره فقط عفو مصداقی

معاون قضایی قوه قضائیه در همین خصوص با بیان اینکه عفو مصداقی ما در سنوات گذشته قبل از دوران تحول مجموعاً حدود ۴ هزار مورد نبوده است، به میزان گفت: «یعنی در طول سال در مناسبت‌های مختلف جمعش به ۴ هزار نفر رسیده بود، اما سال ۹۹ قریب به ۱۹هزار فقره فقط عفو مصداقی(با تحقیق در پرونده محکوم) بررسی شده و در کمیسیون مرکزی عفو به آنها عفو داده شده است؛ یعنی کار بسیار سخت، حجیم و زمانبر بوده است. همکارهای ما در این زمینه شب و روزشان را گذاشته و انصافاً در این حوزه عملکرد بسیار خوبی داشتند.»

حجت‌الاسلام حکمتعلی مظفری افزود: «بخشی از این عفوها در قالب همین پایش زندان به معاونت قضایی ارسال شده است، یعنی افرادی بودند که در اثر مراجعه مسئولان قضایی به زندان واقعاً احراز کرده‌اند که اینها اصلاح و متنبه شده‌اند. هدف اصلی ما از اعمال مجازات‌ها اصلاح است. در مقایسه سال‌های قبل با ۹۹، تعداد عفوها افزایش تقریباً پنج برابری را نشان داده است. عفوهای ما مصداقی شده است، یعنی مورد به مورد باید بررسی شود و مورد توجه قرار گیرد. این نشان می‌دهد بر آن برنامه‌ای که در سند تحول مورد توجه قرار گرفته بود یعنی توسعه شمول عفو تأکید شده است.»

مصطفی رودکی | ایران

■ توجه به خانواده را فراموش نکردیم

معاون قضایی دستگاه قضا با تأکید بر توجه به خانواده زندانیان گفت: «تأکید مقام معظم رهبری بر این است که مجازات‌ها طوری باشد که در حد امکان از مجازات‌های جایگزین حبس استفاده شود و جایی که واقعاً راه چاره‌ای وجود ندارد و محکومیت، محکومیت حبس است در طول اجرای حبس کارهای فرهنگی، نظارت بر اجرای مقررات، توجه به خانواده و خود محکوم علیه مداماً و مستمراً باید مدنظر قرار گیرد.»

این مقام عالیرتبه قوه قضائیه تصریح کرد: «دو نکته در این قضیه مهم است اینکه در سال ۹۹ بخشی از محکومان ما که مورد عفو یا تخفیف مجازات قرار گرفتند محکومان امنیتی بودند که در سنوات قبل شاید به ندرت دیده می‌شد. در سال ۹۹، بیش از ۲۲۰ مورد از محکومان امنیتی مورد عفو قرار گرفتند. بیش از ۱۰۳ نفر سال ۹۹ از محکومان اتباع خارجی در میان عفو شدگان اسامی شان دیده می‌شود و اینها هم در این کمیسیون عفو و بخشودگی مورد بررسی قرار گرفته و واقعاً آنها هم احراز شدند که مستحق عفو یا تخفیف هستند و خدمت مقام معظم رهبری پیشنهاد شده که اینها مشمول عفو قرار گرفتند.»

■ آزادی گسترده محکومان امنیتی

ناگفته نماند در یک‌سال و نیم اخیر بیش از ۴۰ هزار نفر مشمول عفو قرار گرفتند که نیمی از آنها از زندان آزاد شدند و نیمی دیگر کاهش مجازات حبس داشتند. بخشش زندانیان و محکومان مشمول و دارای شرایط لازم به مناسبت اعیاد مذهبی و ملی، رویه‌ای است که طی سال‌های گذشته همواره مورد توجه قوه قضائیه و موافقت و عنایت رهبر معظم انقلاب بوده است.

سیاست کلی دستگاه قضا در دوران تحول با تفاوت‌های کمی و کیفی نسبت به گذشته ادامه پیدا کرده و هم تعداد دفعات عفو و آزادی‌های مناسبتی افزایش یافته و هم دایره شمول زندانیان گسترده‌تر شده است ، به طوری که برخی زندانیان از جمله محکومان امنیتی نیز توانسته‌اند از امتیاز عفو یا تخفیف مجازات بهره‌مند شوند.

تاکنون و در قالب دوره تحول حداقل ۱۶ مرحله آزادسازی زندانیان در قالب عفو صورت گرفته و چهار مرحله آزادی زندانیان امنیتی هم انجام شده که البته با توجه به طرح کاهش جمعیت کیفری زندان‌ها و پایش و رصد پرونده‌های زندانیان، حبس زدایی و عفو و تخفیف برای زندانیان همچنان ادامه دارد.

به موجب بخشنامه پایش وضعیت زندانیان، به بیمارانی که توانایی تحمل حبس ندارند یا افرادی که در طول یک سال گذشته هیچ ملاقات کننده‌ای نداشتند یا افرادی که در مواعد قانونی درخصوص ادامه بازداشتشان تصمیم‌گیری نشده یا کسانی که مستحق برخورداری از ارفاقات قانونی همچون آزادی مشروط و تعلیق اجرای مجازات هستند، بیش از گذشته مورد توجه و پیگیری واقع می‌شوند.

در این بخشنامه ملاقات چهره به چهره قضات با زندانیان توصیه شده است و اگر قرار باشد به موجب تصمیم قضایی تغییری در وضعیت زندانیان موضوع بخشنامه ایجاد نشود، ملاقات قاضی با زندانی در زندان یا دادگاه الزامی است.

نظر کارشناس

توسعه کمی و کیفی اعطای عفو و بخشش

■ دکتر آرش طهرانی - حقوقدان

در اداره کل عفو و بخشودگی، مجموعه‌ای وجود دارد به اسم کمیسیون مرکزی عفو و بخشودگی. کارشناسان کمیسیون مرکزی عفو و بخشودگی در واقع افراد مورد اعتماد رئیس قوه قضائیه هستند و بر اساس همان سیاست‌های ابلاغی قوه قضائیه، پرونده‌ها و درخواست‌ها را بررسی می‌کنند. مرحله آخر عفو محکومان هم به این شکل است که در مناسبت‌های مختلفی که در آیین‌نامه عفو و بخشودگی پیش‌بینی شده، پس از تصویب عفو از طرف رئیس قوه قضائیه، لیست نهایی محضر رهبر معظم انقلاب ارسال می‌شود. در آنجا هم بعد از انجام کار کارشناسی با نظر مقام معظم رهبری افرادی که در لیست اسامی‌شان قرار گرفته و کار کارشناسی آنها تمام شده است، مورد عفو و بخشش یا تخفیف مجازات قرار می‌گیرند.

یکی از مواردی که در سند تحول قوه قضائیه مورد تأکید قرار گرفته بود توسعه کمی و کیفی اعطای عفو و بخشش به محکومان بود. بر همین مبنا هدفمند کردن عفوهای اعطایی از ناحیه رهبر معظم انقلاب مورد تأکید قرار گرفته است. بند ۱۱ از اصل یکصد و دهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران این حق را به رئیس قوه قضائیه داده که تحقیق و کارشناسی روی پرونده محکومان به منظور بخشش را انجام دهد. در واقع در صورتی که رئیس قوه قضائیه تشخیص داد محکومی(چه در زندان به سر برد چه خارج از زندان باشد) استحقاق تخفیف یا عفو را دارد، مورد عفو قرار دهد. تحقیق در پرونده محکوم هم وقتی تکمیل شد گزارش خدمت رهبر معظم انقلاب اعلام و درخواست عفو می‌شود. معاونت قضایی قوه قضائیه از چهار اداره کل تشکیل شده است. یکی از ادارات، اداره کل بررسی پرونده‌های خاص است. در این بخش، پرونده‌های خاص شامل پرونده‌هایی که نیازمند رسیدگی مجدد است در قالب اجرای ماده ۴۷۷ قانون آیین دادرسی کیفری بررسی می‌شود.

اداره کل دوم که در سطح کشور و نهادهای قضایی پخش است، اداره کل عفو و بخشودگی است که بسیار مهم و تأثیرگذار است. اداره کل سوم هم تصفیه امور ورشکستگی را برعهده دارد و قبل از انقلاب تأسیس شده است. اداره کل امور قضایی هم چهارمین اداره است و همه بخش‌های قضایی قوه قضائیه عملکردشان در شعاع این اداره قرار می‌گیرد.

یادداشت

نگاه علم حقوق به نشر اکاذیب در فضای مجازی

■ امیرحسین صفدری*

در تمام کشورهای دنیا حمایت از حیثیت و آبروی افراد یکی از مهم‌ترین اهداف آنهاست. در همین راستا قانونگذار ما در قانون مجازات اسلامی و دیگر قوانین مرتبط با آن عناوین مجرمانه‌ای تحت عنوان نشر اکاذیب و افترا را پیش‌بینی کرده است.

افترا به زبان ساده یعنی فردی عمداً و به قصد اینکه فرد دیگری را متهم نماید با استفاده از دلیلی خلاف واقع اقداماتی را انجام بدهد که آن فرد مجرم به نظر برسد و نشر اکاذیب به زبان ساده یعنی اشاعه و انتشار اخبار دروغ و خلاف حقیقت که شخصی با قصد ضرر رساندن به دیگری یا تشویش اذهان عمومی نسبت به آن اقدام می‌کند. افترا و نشر اکاذیب هر دو از جرائم تعزیری علیه تمامیت معنوی اشخاص محسوب می‌شوند و فردی که مرتکب این جرم‌ها شود مجازات سنگینی برایش در نظر گرفته می‌شود.

از آنجایی که این روزها فضای مجازی را نمی‌توان از زندگی مردم در جهان جدا کرد باید گفت جرم نشر اکاذیب در فضای مجازی شامل: اینستاگرام، تلگرام، توئیتر، کلاب هاوس، واتس‌اپ و... به شدت در حال افزایش است. بر همین اساس هر شخصی که اقدام به نشر اکاذیب در فضای مجازی کند مطابق با ماده ۱۸ قانون جرائم رایانه‌ای با آن فرد برخورد می‌شود.

در این ماده قانونگذار ما به صراحت در خصوص نشر اکاذیب در فضای مجازی می‌گوید: هر کس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله سامانه رایانه‌ای یا مخابراتی اکاذیبی را منتشر نماید یا در دسترس دیگران قرار دهد یا با همان مقاصد اعمالی را بر خلاف حقیقت، رأساً یا به عنوان نقل قول، به شخص حقیقی یا حقوقی به طور صریح یا تلویحی نسبت دهد، اعم از اینکه از طریق یاد شده به نحوی از انحاء ضرر مادی یا معنوی به دیگری وارد شود یا نشود، افزون بر اعاده حیثیت (در صورت امکان)، به حبس از ۹۱ روز تا ۲ سال یا جزای نقدی از ۵ میلیون ریال تا ۴۰ میلیون ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

یکی دیگر از راه‌های نشر اکاذیب در سطح جامعه استفاده از نشریات، مطبوعات یا رسانه‌هاست که شامل: روزنامه‌ها، مجله‌ها، خبرگزاری‌ها، سایت‌های خبری و... می‌شود.

در همین راستا قانونگذار ما در ماده ۶ قانون مطبوعات به صراحت بیان می‌کند: نشریات جز در موارد اخلال به مبانی و احکام اسلام و حقوق عمومی و خصوصی که در این فصل مشخص می‌شوند آزادند. برخی از این موارد که در ماده ۶ قانون مطبوعات انتشارشان ممنوع است شامل: ۱. تبلیغ و ترویج اسراف و تبذیر؛ ۲. اشاعه فحشاء و منکرات و انتشار عکس‌ها و تصاویر و مطالب خلاف عفت عمومی؛ ۳. ایجاد اختلاف ما بین اقشار جامعه، به ویژه از طریق طرح مسائل نژادی و قومی؛ ۴. انتشار مطالب علیه اصول قانون اساسی؛ ۵. پخش شایعات و مطالب خلاف واقع یا تحریف مطالب دیگران و... است.

از آنجایی که جرم افترا و نشر اکاذیب یک جرم مهم است در قانون مطبوعات ما موارد مختلفی پیش‌بینی شده و بر همین اساس قانونگذار ما در خصوص افترا و نشر اکاذیب بیان می‌کند: انتشار هر نوع مطلب که مشتمل بر هتک شرف یا حیثیت یا افشای اسرار شخصی افراد باشد ممنوع است و انتشار تهمت یا افترا یا فحش و الفاظ رکیک یا نسبت‌های توهین‌آمیز و نظایر آن نسبت به اشخاص هم ممنوع است و مدیر مسئول جهت مجازات به محاکم قضایی معرفی می‌گردد. در این قانون بیان شده حتی اگر مطلبی خلاف واقع علیه فردی منتشر شود که آن فرد فوت کرده باشد هر یک از ورثه قانونی متوفی می‌تواند از نظر کیفری یا حقوقی طبق قانون مطبوعات اقامه دعوی نماید.

مطابق ماده ۶۹۷ قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات قانونگذار ما در خصوص جرم افترا می‌گوید: هر کس به وسیله اوراق چاپی یا خطی یا به وسیله درج در روزنامه و جراید یا نطق در مجامع یا به هر وسیله دیگر به کسی امری را صریحاً نسبت دهد یا آنها را منتشر نماید که مطابق قانون آن امر جرم محسوب می‌شود و نتواند صحت آن اسناد را ثابت نماید جز در مواردی که‌موجب حد است به جزای نقدی درجه شش محکوم خواهد شد. در تبصره همین ماده قانونگذار ما تأکید می‌کند: در مواردی که نشر آن امر اشاعه فحشا محسوب گردد هر چند بتواند صحت اسناد را ثابت نماید مرتکب به مجازات مذکور محکوم خواهد شد.

قانونگذار ما در ماده ۶۹۸ بخش تعزیرات قانون مجازات اسلامی هم در خصوص نشر اکاذیب می‌گوید: هر کس به قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی یا مقامات رسمی به وسیله نامه یا شکوائیه یا مراسلات یا عرایض یا گزارش یا توزیع هر گونه اوراق چاپی یا خطی با امضا یا بدون امضا، اکاذیبی اظهار کند یا با همان مقاصد اعمالی را بر خلاف حقیقت رأساً یا به عنوان نقل قول به شخص حقیقی یا حقوقی یا مقام‌های رسمی تصریحاً یا تلویحاً نسبت دهد، اعم از اینکه از طریق مزبور به نحوی از انحا ضرر مادی یا معنوی به غیر وارد شود یا خیر، علاوه بر اعاده حیثیت در صورت امکان، باید به حبس از دو ماه تا دو سال یا شلاق تا ۷۴ ضربه محکوم شود.

نکته مهمی که در این خصوص وجود دارد این است که جرم نشر اکاذیب یک جرم مطلق است؛ یعنی تحقق جرم به وقوع ضرر یا ایجاد تشویش موکول نیست و همین که کسی اقدام به اظهار اکاذیب کند یا اخبار و مطالب بی‌اساس را عنوان کند، از نگاه قانون مجرم بوده و قابل تعقیب است.

بنابراین با توجه به مباحثی که در بالا مطرح شد باید گفت مطابق قانون مجازات اسلامی، قانون مطبوعات و قانون جرائم رایانه‌ای، هرگاه شخصی با نوشته، اعلامیه، سخنرانی، صحبت کردن، انتشار مطالب مطبوعاتی، نوشتن یا انتشار پست یا استوری در فضای مجازی یا هر قسم دیگری اقدام به نشر اکاذیب یا اخبار خلاف واقع با قصد اضرار به غیر یا تشویش اذهان عمومی کند، از نظر قوانین موجود در کشور ما مجرم محسوب شده و باید پاسخگوی رفتار ارتکابی خود در محاکم قضایی باشد.

***محقق و پژوهشگر علم حقوق**

دیده‌بان

بستر حقوقی برای مبارزه با فساد اقتصادی

■ محمدرضا علوی

برای همه کارشناسان و صاحبنظران در حوزه اقتصاد امری بدیهی به نظر می‌رسد که در شرایط فعلی اقتصاد ایران و با توجه به مشکلات روز افزونی که مردم با آن دست به گریبان هستند، مبارزه با فساد اقتصادی یک ضرورت است. بی‌تردید ورود آیت‌الله رئیسی به قوه قضائیه در ۱۶ اسفند ۱۳۹۷ و ریاست او بر این قوه، نویدبخش برخوردهایی ریشه‌ای با فساد اقتصادی آن هم نه در رده‌هایی پایینی و میانی که حتی تا بالاترین رده‌ها بود. پرونده‌های بزرگی نظیر پرونده معاون سابق اجرایی و معاون سابق امور مالی قوه قضائیه نشان داد که دستگاه قضا درصدد است با برخوردی متفاوت با فساد اقتصادی مواجه شود و در این مسیر از خود آغاز کرده و هیچ خط قرمزی در مبارزه با فساد اقتصادی ندارد.

■ نیاز به بازنگری در ساختارهای حقوقی

با آغاز دوران ریاست‌جمهوری آیت‌الله رئیسی و ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای بر قوه قضائیه به نظر می‌رسد این رویکرد همچنان اساس سیاست‌های قوه است. اعلام خبر صدور احکام متهمان پرونده شرکت بازرگانی پتروشیمی در روزهای گذشته شاید پررنگ‌ترین نماد این رویه باشد. در این خصوص همه دلسوزان و مدیران سختکوشی که سال‌هاست بی‌هیچ چشمداشتی و بر اساس صداقت مشغول انجام وظیفه هستند، امید دارند شاهد ادامه این رویه در دستگاه قضا باشند، چراکه فشارهای اقتصادی و تورمی که بیشترین ضربات آن بر پیکر اقشار آسیب‌پذیر وارد می‌آید، مبارزه با فسادهای کلان اقتصادی را نه فقط یک نیاز که به ضرورتی انکارناپذیر بدل کرده است.

در اینجا نکته‌ای که باید مورد تدقیق و توجه صاحبنظران و کارشناسان حقوقی قرار گیرد برخورد با فساد اقتصادی علاوه بر عزم و اراده جدی دستگاه قضا و متولیان قوه قضائیه، نیازمند بازنگری در ساختارهای حقوقی است. بر کسی پوشیده نیست که اگر مفسدان اقتصادی در بسیاری از عرصه‌ها امکان برخورداری از سودهای کلان و غیرمشروع را می‌یابند، از خلأهای قانونی و نقاطی است که قوانین و مصوبات یا به درستی تعریف نشده یا نیاز به روزرسانی دارند. به عنوان نمونه قوانینی که وظیفه نظارت بر امور گمرکات و صادرات و واردات را دارند، بی‌گمان باید مورد بازنگری قرار گیرند تا امکان هرگونه سوءاستفاده از مفسدان اقتصادی سلب گردد. از این گره‌گاه‌هایی که نیازمند توجه دوباره و بازنگری هستند تا امکان هرگونه دور زدن قوانین سلب شود، در حوزه‌های اقتصادی کم نیست.

■ قانون دادرسی فعلی جوابگو نیست

بحث دیگری که در آخرین سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین محسنی اژه‌ای، رئیس قوه قضائیه هم مورد تأکید قرار گرفته است، بحث بازنگری در قوانین مجازات فساد اقتصادی است. سوای فراگیر بودن این قوانین که باید در همه سطوح بدون توجه به مقام و جایگاه و رتبه اعمال شود، تصویب قوانین تازه‌ای که به صورتی پیشگیرانه بتواند جلوی ارتکاب چنین جرائمی را از افراد بگیرد، یک ضرورت است. آنچه اغلب صاحبنظران بر آن معترف هستند این است که قانون دادرسی فعلی جوابگوی مبارزه همه‌جانبه با اخلالگران اقتصادی نیست. آنچه به عنوان «لایحه اصلاح قانون مجازات اخلالگران نظام اقتصادی» مطرح شده و امید است از سوی مجلس شورای اسلامی تصویب گردد، می‌تواند تا حدی بستر حقوقی لازم برای برخورد با اخلالگران و مفسدان اقتصادی را ایجاد کند.

در اینجا مطلب دیگری که باید بدان توجه کرد این مهم است که مبارزه با فساد اقتصادی نباید منجر به تعطیلی تولید مخصوصاً در بنگاه‌های اقتصادی کوچک شود. بدیهی است برخورد با اخلالگران باید در همه سطوح اعمال شود، اما این مسئله باید با در نظر گرفتن همه جوانب آن انجام شود. فی‌المثل می‌دانیم که در دو سال گذشته اعمال تحریم‌ها و فشار اقتصادی از یک سو و عرضه ارز دولتی از سوی دیگر، زمینه نوعی فساد را ایجاد کرده است. به این ترتیب که برخی بنگاه‌های اقتصادی با استفاده از چنین تسهیلاتی که باید در راستای تولید به کار می‌رفت، سودهایی هنگفت را از طرق غیرتولیدی و واسطه‌گری در بازارهایی مثل ارز و بورس به دست آوردند. در اینجا طبق رویکرد دستگاه قضا، علاوه بر لزوم برخورد با اخلالگران مبنا ادامه روند تولید است تا هیچ بنگاهی تعطیل نشود و کارگران و کارکنانش با مشکلات معیشتی به علت اخراج یا عدم پرداخت حقوق مواجه نشوند.

این مسئله نشان می‌دهد در شرایط کنونی اقتصادی، بهتر است برخورد با اخلالگران نه فقط در رده‌های پایینی که در سطوح کلان و بالادستی بیشتر از هر زمانی صورت گیرد. چه اینکه در این میان، تولید نباید متوقف شود و معیشت مردم باید مورد توجه قرار گیرد. کوتاه سخن اینکه با ایجاد بسترهای حقوقی و پر کردن خلأهای قانونی که می‌تواند زمینه سوءاستفاده اقتصادی را ایجاد کند، می‌توان به بهترین شکل با فساد اقتصادی مبارزه کرد؛ اقدامی که بی‌گمان باعث اعتلای تولید کشور و بهبود وضعیت معیشت مردم خواهد شد.